

چکیده پژوهش

بودجه و بودجه‌بندی از مسائل بسیار بااهمیت، در سازمانها و از جمله کتابخانه‌های دانشگاهی است. آگاهی مسئولان این کتابخانه‌ها، از روش‌های علمی و نوین بودجه‌بندی و به‌کارگیری صحیح آنها، موجب رشد کیفی مدیریت و کارآیی کتابخانه‌های دانشگاهی خواهد شد.

در این پژوهش چگونگی بودجه‌بندی و نحوه اجرای آن در کتابخانه‌های مرکزی دانشگاه‌های مستقر در تهران در سال ۱۳۷۱ مورد بررسی قرار گرفته است. جامعه آماری شامل، ۱۸ کتابخانه مرکزی دانشگاهی می‌باشد. روش بررسی این پژوهش توصیفی، تحلیلی بوده و جمع‌آوری اطلاعات به وسیله پرسشنامه انجام گردیده و تجزیه و تحلیل اطلاعات با استفاده از جداول آماری، درصدگیری و آزمون دقیق فیشر به عمل آمده است.

حاصل تحقیق نشان می‌دهد که تعدادی از کتابخانه‌ها از بودجه مستقل برخوردار نبوده‌اند و مرجع معینی نیز تهیه و تنظیم بودجه آنها را برعهده نداشته است. کمتر از یک دوم کتابخانه‌ها از نتایج تجزیه و تحلیل آمار فعالیت‌های خود هنگام تهیه و تنظیم بودجه استفاده نموده‌اند. کتابخانه‌های فاقد اهداف معین تنها بودجه مصوب سال قبل را مبنای تخمین‌ها و برآوردهای بودجه قرار داده‌اند. کمتر از یک سوم مسئولان کتابخانه‌ها دوره آموزشی‌آشنایی با روش‌های بودجه‌بندی را گذرانیده‌اند. روش بودجه‌بندی افزایشی بیشترین و بودجه‌بندی بر مبنای صفر (Z.B.B) (۱) کمترین موارد استفاده را دارا بوده‌اند.

مطابق آزمون‌های انجام شده، کتابخانه‌هایی در جذب بودجه خود موفق‌تر بوده‌اند که از همکاری مطلوب دفتر بودجه دانشگاه برخوردار داشته‌اند. مسئولان آموزش‌دیده به علت نامناسب بودن احتمالی آموزش، در جذب بودجه از مسئول فاقد آموزش موفق‌تر نبوده‌اند. کتابخانه‌های دارای دفاتر یا واحد حسابداری مستقل از نحوه بودجه‌بندی خود رضایت بیشتری داشته‌اند. حدود یک سوم کتابخانه‌ها که فاقد دفتر یا واحد مستقل حسابداری بودند هیچگونه کنترلی برروی حسابهای مالی خود نداشته‌اند.

&&&& ***** &&&&